

Uitgebreide kerngegevens: meest recente ramingen 2010-2013					
Deze tabel geeft een samenvatting van de meest recente kortetermijnraming (Decemberraming 2012, d.d. december 2012) van het Centraal Planbureau. De bijlagen uit Centraal Economisch Plan (CEP) en Macro Economische Verkenning (MEV) bevatten meer variabelen en langere reeksen. De volgende raming verschijnt maart/april 2013.					
		2010	2011	2012	2013
Internationale conjunctuur					
Relevante wereldhandel	(%)	11,3	4,0	1/4	2 1/2
Prijspeil goederenimport	(%)	7,3	4,9	2 3/4	- 3/4
Concurrentenprijs	(%)	7,9	6,3	2 3/4	- 1/2
Olieprijs (Brent, dollars per vat)	(\$)	79,5	111,3	112	112
Eurokoers (dollars per euro)	(\$)	1,33	1,39	1,29	1,30
Lange rente Nederland (niveau in %)	(%)	3,0	2,9	2,0	2,2
Volume bestedingen en buitenlandse handel					
Bruto binnenlands product (economische groei)	(%)	1,6	1,0	-1	- 1/2
Waarde bruto binnenlands product (BBP)	(mld euro)	588,7	602,0	604	609
Consumptie huishoudens	(%)	0,3	-1,0	-1 1/2	-1 1/2
Overheidsbestedingen	(%)	0,3	-0,6	-1	- 1/4
Bruto investeringen bedrijfssector (excl woningen)	(%)	-5,2	10,2	-3 1/4	-3
Uitvoer van goederen (exclusief energie)	(%)	13,5	4,3	2 1/2	3
w.v. binnenlands geproduceerd	(%)	9,7	3,8	-1 3/4	1 3/4
wederuitvoer	(%)	17,0	4,7	6 1/4	4
Invoer van goederen	(%)	12,2	4,1	2	1 3/4
Prijzen, lonen en koopkracht					
Prijspeil goederenexport (exclusief energie)	(%)	4,3	1,4	1/4	-1
Prijsconcurrentiepositie	(%)	2,3	0,8	2 1/2	1
Consumentenprijsindex (CPI, alle huishoudens)	(2006=100)	106,7	109,2	112	115
Inflatie (mutatie CPI, alle huishoudens)	(%)	1,3	2,3	2 1/2	2 3/4
Afgeleide inflatie (CPI, alle huishoudens)	(%)	1,1	2,2	2	3/4
Prijs bruto binnenlands product	(%)	1,1	1,2	1 1/4	1 1/2
Prijs nationale bestedingen	(%)	1,2	0,8	2	2
Contractloon marktsector	(%)	1,0	1,4	1 3/4	2
Loonvoet marktsector	(%)	1,7	2,1	3 1/4	2 1/2
Bruto modaal inkomen	(euro)	32500	33000	33000	33000
Koopkracht modaal, alleenverdiener	(%)	-1,2	-1,2	-2 1/4	-1 1/2
Koopkracht, statisch, mediaan alle huishoudens	(%)	-0,5	-0,9	-2	-1 1/4
Prijzen overheid					
Loonvoet sector overheid	(%)	1,3	0,6	2 1/2	1/2
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	(%)	0,7	0,5	2	1/4
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC)	(%)	1,7	1,1	1 1/2	3 1/4
Prijs intermediair verbruik	(%)	2,1	1,4	2 1/4	2 1/2
Prijs bruto overheidsinvesteringen (IBOI)	(%)	2,0	1,0	1 1/2	2

Vervolg uitgebreide kerngegevens Decemberraming 2012: meest recente ramingen 2010-2013					
		2010	2011	2012	2013
Arbeidsmarkt (internationale definitie van beroepsbevolking, tenzij anders vermeld)					
Bevolking	(x 1000 pers.)	16615	16693	16755	16820
Beroepsbevolking (15-74)	(x 1000 pers.)	8748	8746	8880	8935
Werkzame beroepsbevolking (15-74)	(x 1000 pers.)	8358	8357	8410	8410
Werkloze beroepsbevolking (15-74)	(x 1000 pers.)	390	389	470	525
Werkzame personen	(%)	-0,4	0,7	- 1/4	- 1/2
Beroepsbevolking (15-74)	(%)	-0,3	0,0	1 1/2	3/4
Werkzame beroepsbevolking (15-74)	(%)	-1,0	0,0	3/4	0
Werkloze beroepsbevolking	(niveau in %)	4,5	4,4	5 1/4	6
Idem, nationale definitie	(niveau in %)	5,4	5,4	6 1/2	7 1/4
Marktsector					
Productie	(%)	1,1	1,4	-2	- 1/2
Arbeidsproductiviteit	(%)	2,9	1,0	-1 1/2	1
Werkgelegenheid in arbeidsjaren	(%)	-1,8	0,4	- 1/2	-1 1/2
Prijs toegevoegde waarde	(%)	2,0	0,3	1 1/4	- 1/4
Reële arbeidskosten	(%)	-0,3	1,8	2	2 3/4
Arbeidsinkomensquote	(niveau in %)	78,7	78,7	81 3/4	83 1/4
Collectieve sector					
EMU-saldo	(% BBP)	-5,1	-4,5	-3,8	-3,3
EMU-schuld	(% BBP)	63,1	65,5	71,0	72,9
Collectieve lasten	(% BBP)	38,8	38,4	38,9	40,1

Centraal Planbureau, Postbus 80510, 2508 GM, Den Haag, tel. 070-3383380 fax 070-3383350

Andere kerncijfers en achtergrondinformatie zijn te vinden op <http://www.cpb.nl>

Toelichting op prijzen, lonen en koopkracht

Consumentenprijsindex (cpi, alle huishoudens)

De gemiddelde prijs op jaarbasis van een pakket goederen en diensten, 2006=100.

Inflatie (cpi, alle huishoudens)

Ontwikkeling van het gemiddelde niveau van de consumentenprijsindex in het ene jaar t.o.v. het gemiddelde niveau van de consumentenprijsindex in het voorgaande jaar, in procenten.

Afgeleide inflatie (cpi, alle huishoudens)

De afgeleide inflatie is de inflatie geschoond voor de invloed van kostprijsverhogende en consumptiegebonden belastingen.

Contractlonen marktsector

De gemiddelde stijging van de lonen in de marktsector volgens de cao's. Marktsector betreft bedrijven exclusief zorg.

Loonvoet marktsector

De gemiddelde stijging van de verdiende lonen in de marktsector, inclusief de sociale lasten die de werkgever moet afdragen. Marktsector betreft bedrijven exclusief zorg.

Bruto modaal inkomen

Vanaf 2013 is het modale inkomen het meest voorkomende inkomen. Het wordt berekend als 79% van het gemiddelde inkomen per arbeidsjaar, waarbij de 79% bepaald is met een historische cijferreeks. Tot en met 2012 is het een bruto inkomen net onder de maximum premie-inkomensgrens van de zorgverzekeringswet (zvw). Voor 2012 is de maximum premie-inkomensgrens aangehouden zoals die gold bij het CEP2011 toen de premie-inkomensgrens zvw nog niet verhoogd was naar de maximum premie-inkomensgrens werknemersverzekeringen.

Koopkracht modaal, alleenverdiener

Ontwikkeling van het vrij besteedbaar inkomen, gecorrigeerd voor de inflatie, van een huishouden bestaande uit een alleenverdiener die werkzaam is in de marktsector tegen een modaal inkomen, een niet-werkende partner en twee kinderen tussen 6 en 11 jaar.

Koopkracht (statisch, mediaan alle huishoudens)

De statische koopkracht houdt geen rekening met overgangen zoals promotie, baanverlies, samenwonen, scheiden en gezinsuitbreiding. Dit in tegenstelling tot de dynamische koopkracht waarin deze overgangen wel worden meegenomen. De mediaan is de middelste van de naar grootte gerangschikte koopkracht van huishoudens. Dat wil zeggen dat de helft van alle huishoudens een hogere koopkracht heeft en de helft een lagere koopkracht.

Prijs nieuwbouwwoningen

De prijsstijging van nieuwbouwwoningen.

Prijs bruto binnenlands product

De prijsstijging van het bruto binnenlands product

Prijs Nationale bestedingen

De prijs van het aggregaat van consumptieve bestedingen en investeringen.

Prijsconcurrentiepositie

De prijsconcurrentiepositie is gedefinieerd als de concurrentenprijs minus de uitvoerprijs van binnenlands geproduceerde goederen.

Toelichting collectieve sector

Prijs overheidsconsumptie

Dit is de gemiddelde stijging van de prijzen van de netto materiële consumptie, de lonen en salarissen en de uitkeringen in natura van de collectieve sector.

Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC)

Dit is de gemiddelde stijging van de prijzen van de netto materiele consumptie van de collectieve sector (zie ook toelichting op definitie van collectieve sector). De netto materiële consumptie is gelijk aan de som van de lopende aankopen van goederen en diensten (bijvoorbeeld kosten van energie, huisvesting, kantoorartikelen, uitzendkrachten), de afschrijvingen (bijv. op infrastructuur, gebouwen, wagenpark en computers) en de verkopen (bijv. schoolgelden, reinigingsrechten, verkopen sociale werkplaatsen, vergoeding van de EU voor het innen van de invoerrechten, bouwleges en verhuur van schoolgebouwen door gemeenten aan het bijzonder onderwijs).

De IMOC wordt vaak gebruikt voor het infleren van meerjarige/toekomstige contracten, afspraken en begrotingen in constante prijzen. Voorbeelden hiervan zijn de prijscompensatie door het Ministerie van Financiën aan andere ministeries voor uitgaven aan goederen en diensten (m.u.v. investeringsgoederen) en het infleren van vele contracten van lokale overheden (gemeenten, provincies, waterschappen) met derden, bijvoorbeeld over de huurprijs van schoolgebouwen en sporthallen.

Er bestaan eigenlijk meerdere IMOC's, nl. van ramingen op verschillende momenten van deze index. Voor de prijscompensatie door het Ministerie van Financiën wordt gebruikt gemaakt van de IMOC-ramingen uit de overeenkomstige CEP. Een voorbeeld kan dit het best verduidelijken. De ramingen in CEP2010 zijn gebruikt voor het uitdelen van de prijscompensatie over 2010 en er is geen sprake van nacalculatie. Voor andere gebruikswijzen wordt wel gebruik gemaakt worden van latere ramingen of nationale rekeningen-cijfers. Dit hangt af van de specifieke afspraken tussen de betrokken partijen.

Het definitieve cijfer van de IMOC komt met aanzienlijke vertraging beschikbaar. In juli 2011 zal het CBS in de Nationale rekeningen een voorlopige raming over 2010 publiceren. Een jaar later publiceert het CBS een nader voorlopige raming en in juli 2013 zal het definitieve cijfer over 2010 door het CBS worden gepubliceerd.

De IMOC wordt door het CPB geraamd als de samengesteld gewogen prijsmutatie van de materiële overheidsbestedingen, de afschrijvingen en de verkopen van de overheid (zie [CPB Document 217](#), SAFFIER II, 1 model voor de Nederlandse Economie in 2 hoedanigheden, voor 3 toepassingen). De prijsmutatie van de materiële overheidsbestedingen en de verkopen wordt geraamd op basis van ramingen van de gecumuleerde kostenquotes (inclusief marge-ontwikkeling). Zo werken loonstijgingen voor 74% door in de prijs van de materiële overheidsbestedingen; bij prijsstijgingen van de invoer van grondstoffen is het 13%.

Prijs intermediair verbruik van de overheid

Dit is de gemiddelde prijsmutatie van de lopende aankopen van goederen en diensten (bijvoorbeeld kosten van energie, huisvesting, kantoorartikelen, uitzendkrachten) door de overheid. In tegenstelling tot de IMOC, wordt deze prijsindex wordt niet beïnvloed door de prijsmutatie van de overheidsinvesteringen (zoals de prijsmutatie van de infrastructuur) en door de prijsmutatie van de verkopen van de overheid. In het Elfde Rapport van de Studiegroep Begrotingsruimte (2001, p. 78) wordt de prijs intermediair verbruik van de overheid daarom genoemd als alternatief voor de IMOC.

Loonvoet sector overheid

Dit is de gemiddelde loonvoetontwikkeling in de sector overheid (per full-time equivalent). De loonvoet is inclusief de incidentele loonontwikkeling. De incidentele loonontwikkeling wordt door vele factoren beïnvloed, zoals de samenstelling van de werkgelegenheid (uitstroom van relatief laag betaalden zoals ID-ers leiden bijvoorbeeld tot een stijging van het gemiddelde loon en dus van het incidentele loon) en aanvullende beloning los van de algemene contractloonontwikkeling.

Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers

Dit is de gemiddelde stijging van de lonen en salarissen van de collectieve sector exclusief een voortschrijdend gemiddelde van de jaarlijkse incidentele loonstijgingen.

Prijs overheidsconsumptie, netto materieel & lonen en salarissen

Tot voor kort was de prijs overheidsconsumptie, andere overheidsconsumptie het samengesteld gewogen gemiddelde van de prijs overheidsconsumptie, netto materieel en de prijs overheidsconsumptie, lonen en salarissen. Dit is echter niet meer het geval (zie onder). Het samengesteld gewogen gemiddelde kan desgewenst worden bepaald op basis van de gewichten van beide componenten ($\frac{1}{3}$ netto materieel; $\frac{2}{3}$ lonen en salarissen). Bijvoorbeeld: prijs netto materieel is 2% en lonen en salarissen is 5%. Het samengesteld gewogen gemiddelde is 4% ($\frac{1}{3}$ maal 2% plus $\frac{2}{3}$ maal 5%).

Prijs overheidsconsumptie, andere overheidsconsumptie

(alleen in confrontatie van middelen en bestedingen gepresenteerd): Dit is het gewogen gemiddelde van de prijs overheidsconsumptie, netto materieel en prijs overheidsconsumptie, lonen en salarissen plus een correctie. Deze correctie wordt gemaakt in verband met een nieuwe methode om prijs- en volumemutaties van de onderwijsdiensten te meten. In de (Nederlandse) Nationale rekeningen wordt de prijsmutatie van de output van de overheid bepaald als het samengesteld gewogen gemiddelde van de prijsontwikkeling van de diverse inputs, zoals beloning werknemers, afschrijvingen en aankoop van goederen en diensten (m.u.v. investeringen). Hierbij wordt de arbeidsproductiviteitsstijging gelijk gesteld aan het voortschrijdend gemiddelde van de jaarlijkse incidentele loonstijgingen; deze laatste wordt dus niet als een prijsmutatie maar als een volumemutatie gezien. Met ingang van Nationale rekeningen 2001 wordt de volumemutatie voor de onderwijsdiensten echter bepaald op basis van –ruwweg– de ontwikkeling van het aantal leerlingen. Om aan te sluiten op deze nieuwe methode is daarom nog een correctie nodig op de oude manier van prijsmeting van de overheidsconsumptie.

Prijs overheidsconsumptie, uitkeringen in natura

Dit is de gemiddelde stijging van de prijzen van de goederen en diensten die worden verstrekt als uitkeringen in natura. Voorbeelden van dergelijke uitkeringen zijn Ziekenfondswet-uitkeringen, AWBZ-uitkeringen, individuele huursubsidies, de OV-jaarkaart voor studenten en de uitkeringen op basis van de Wet Voorzieningen Gehandicapten.

Prijs bruto overheidsinvesteringen(IBOI)

Dit is de gemiddelde prijsstijging van de bruto investeringen van de collectieve sector (zie ook toelichting op definitie van collectieve sector). De investeringen bestaan onder meer uit infrastructuur, vervoermiddelen, software etc. Cijfermatig staat dit onderbouwd in de Nationale rekeningen in tabel G20. Hierin staan ook de wegingsfactoren, bijv. infrastructuur beslaat ruim 50% van de overheidsinvesteringen.

De IBOI wordt vaak gebruikt voor het infleren van meerjarige/toekomstige contracten, afspraken en begrotingen in constante prijzen, bijvoorbeeld voor de prijscompensatie door het Ministerie van Financiën aan het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en voor afspraken tussen een gemeente en een wegenbouwer.

Er bestaan eigenlijk meerdere IBOI's, nl. van ramingen op verschillende momenten van deze index. Voor de prijscompensatie door het Ministerie van Financiën wordt gebruikt gemaakt van de IBOI-ramingen uit het overeenkomstige Centraal Economisch Plan van het CPB (wordt in april van elk jaar gepubliceerd). Een voorbeeld kan dit het best verduidelijken. De ramingen in CEP2010 zijn gebruikt voor het uitdelen van de prijscompensatie over 2010 en er is geen sprake van nacalculatie. Voor andere gebruikswijzen wordt wel gebruik gemaakt worden van latere ramingen/nationale rekeningen-cijfers. Dit hangt af van de specifieke afspraken tussen de betrokken partijen.

Het definitieve cijfer van de IBOI komt met aanzienlijke vertraging beschikbaar. In juli 2011 zal het CBS in de Nationale rekeningen een voorlopige raming over 2010 publiceren. Een jaar later publiceert het CBS een nader voorlopige raming en in juli 2013 zal het definitieve cijfer over 2004 door het CBS worden gepubliceerd.

De IBOI wordt door het CPB wordt geraamd op basis van ramingen van de gecumuleerde kostenquotes (inclusief marge-ontwikkeling (zie [CPB Document 217](#), SAFFIER II, 1 model voor de Nederlandse Economie in 2 hoedanigheden, voor 3 toepassingen). Zo werken loonstijgingen voor 54% door in de investeringsprijs van de overheid; bij prijsstijgingen van de invoer van grondstoffen is het 12% (zie tabel 4.3 op pagina 65). Ook wordt rekening gehouden met autonome prijsmutaties, zoals de invoering van BTW op openbaar vervoerprojecten.

Prijs nationale bestedingen

Dit is het gewogen gemiddelde van de prijs consumptieve bestedingen (overheid plus huishoudens) en de investeringen (overheid en bedrijven). De prijs nationale bestedingen wordt nu gebruikt voor het bijstellen van de uitgavenkaders in de rijksbegroting (zie bijvoorbeeld Miljoenennota 2011, Bijlage 1 Budgettaire Kerntegevens). Voor dit doel worden niet de meest recente ramingen gebruikt, maar –conform de systematiek bij de prijscompensatie van het rijk (zie IMOC en IBOI) de ramingen uit het overeenkomstige Centraal Economisch Plan van het CPB.

De collectieve sector

Bevat alle eenheden die voornamelijk gecontroleerd en gefinancierd worden door de overheid. Deze eenheden betreffen uitsluitend niet-markt producenten. De collectieve sector wordt onderverdeeld in vier subsectoren:

- Rijk (ministeries, agentschappen en begrotingsfondsen, zoals Gemeentefonds, Provinciefonds en Infrastructuurfonds).
- Overige centrale overheid, zoals universiteiten, product- en bedrijfsschappen en diverse landelijke stichtingen en organisaties. Voorbeelden hiervan zijn onderzoeksinstituten (NWO), ideële organisaties (o.a. NOVIB en Veilig Verkeer Nederland), verzelfstandigde overheidsdiensten (o.a. Informatiebeheergroep) en overige instellingen (o.a. Open universiteit en NS-railinfrabeheer).
- Lagere overheid. Dit omvat lokale bestuurslagen (gemeenten, provincies, waterschappen), verzelfstandigde lokale overheidsdiensten (bijv. bureaus voor arbeidsbemiddeling en politiekorpsen) en privaatrechtelijke lokale instellingen op het gebied van arbeid, maatschappelijk werk, cultuur en onderwijs (centra voor asielzoekers, musea, bibliotheken, scholen voor bijzonder onderwijs en studiebegeleidingsdiensten).
- Sociale fondsen. Dit bestaat uit de diverse wettelijke sociale verzekeringsfondsen (o.a. AOW-fonds en WW-fonds) en de toezichts- en uitvoeringsorganen van de wettelijke sociale verzekering (UWV, Sociale verzekeringsbank, Ziekenfondsraad, bedrijfsverenigingen).

De afbakening van de collectieve sector komt overeen met die van de institutionele sector overheid uit de Nationale rekeningen (een toelichting is ook te vinden in bijlage 4 in de Nationale rekeningen).

Toelichting begrip marktsector

Marktsector

De bedrijven in alle bedrijfstakken behalve overheid, gezondheids- en welzijnszorg, verhuur van en handel in onroerend goed en delfstoffenwinning.